

Hat megállapítás az ellenzéki összefogás margójára

2014.01.17.

A héten tető alá hozott ellenzéki megállapodással kialakult, hogy milyen politikai erő lesz a kormánypártok elsőszámú kihívója a választásokon. Az újonnan létrejött politikai konstrukció eredményességéről még keveset lehet elmondani, azonban azt, hogy hol tart most az összefogás, miért és hogyan jutott erre a pontra, az alábbiakban hat megállapításban összegezzük.

1. Az ellenzéki megállapodás a magyar politikában megszokott módon, zárt ajtók mögött jött létre.

A baloldali vezetők zárt ajtók mögötti tárgyalássorozatokat követően jelentették be a híveik által régóta várt megegyezést. Nem éltek azzal a lehetőséggel, amelyet a Méltányosság Politikaelemző Központ vetett fel 2013 nyarán, hogy az ellenzék vezetői – részben követve az amerikai vagy a francia mintát – egy előválasztási folyamatban döntsék el, ki legyen Orbán Viktor kihívója. Ehelyett csaknem egy évig tartó, fordulatokkal tarkított tárgyalássorozat és versengés zajlott a baloldalon. Az, hogy a megállapodás így valósult meg, nem szokatlan a magyar politikában, azonban nélküli az innovációt. Az innováció nem pusztán technikai kérdés, hanem - jó esetben - a politika működésének megváltoztatásához vezethet. Ráadásul a baloldali pártok számára, a baloldaliság történelmi hagyomá-

nyaiból fakadóan is, fontos a tömegekkel való kapcsolat – legalábbis fontos kellene, hogy legyen. Az előválasztás és a televíziós viták mellett lehetőség lett volna olyan modern eszközök alkalmazására, mint a pártok intranetes felületein a tagsággal rendelkezők véleményének kikérése, vagy a széles közvélemény számára a különböző webes, social media eszközök alkalmazása. A választók politikába való minél jobb bevonását már csak azért is érdemes lett volna szélesebb körben kipróbálni, mert az ellenzék gyakran önkényes hatalomgyakorlást (vagyis a választóktól való elfordulást) vetett a kormányoldal szemére. A kritika azonban önmagában nem elegendő: az ellenzéknek bizonyítania kellett volna (illetve a még két hónapban kellene), hogy a választókkal való kapcsolatteremtésben jóval nyitottabb, mint az ellenfele.

2. Az ellenzéki összefogás szervezeti hátrányban van a Fidesszel szemben.

Az ellenzék a kedden megkötött megállapodásig erős versenyhátrányban volt a Fidesszel szemben, 0 a szervezettség terén: miközben a Fidesz már évek óta nagyjából egységes, országosan kiépített szervezetet tudhat magáénak, addig az ellenzék egymással is vetélkedő, kisebb-nagyobb pártokból áll. Emiatt a baloldal nem volt kellően versenyképes, és erre [többször](#) felhívtuk a figyelmet. A szervezeti hátrálynak van még egy következménye: az erőfor-

rások és/vagy a politikai akarat hiányában az újonnan alakult erők egyike sem volt képes olyan hatékony, országos hatáskörű hálózat kiépítésére, amelyik aktivistákat, valamint olyan markáns helyi véleményformálókat szállított volna az ellenzék részére, akik felvehették volna a kesztyűt a kormánypártokkal szemben. Ebből következik az a tény, hogy a legnagyobb infrastruktúrával rendelkező MSZP-t szervezeti és anyagi bázisa predesztinálja a vezető szerepre.

3. A magyar pártrendszer főszereplői továbbra is azok maradtak, mint korábban.

A 2010-es nagy vereség ellenére, a ciklus végére MSZP maradt a baloldal vezető ereje, és ezt a baloldali összefogás is aláhúzta. A szocialisták baloldali kihívói nem voltak képesek megerősödni, az LMP örülhet, ha egyáltalán a parlamentben képes maradni, a belőle kivált PM pedig csak néhány man-

dátumra számíthat. A magyar politika másik térfelén, a jobboldalon sem sikerült megingatni az ottani főszereplő, a Fidesz vezető szerepét. A Jobbiknak be kell érnie a kisebb jobboldali párt szerepével, ám politikai súlyának növelését megkísérli majd a választási kampányban.

4. Az ellenzéki összefogás egyelőre nem tud integráló erőként fellépni.

A baloldali szövetségnek volna lehetősége arra is, hogy a jobboldali szavazókat megszólítsa, vagyis hogy a politikai integrációt ne csak a baloldalon végezze el. Érdeemes volna olyan benyomást kelteni, hogy nem jön el a „világvége” a jobboldali szavazók számára sem, akik nem a baloldali kormányzást tartják jónak az országra nézve. Egy majdani baloldali kormánynak eminens érdeke

lenne, hogy minél inkább csökkentse a vele szembeni társadalmi ellenszemet, különösen akkor, hogy ha egy feles többségű baloldali kormányzás a Fidesz-féle rendszer közjogi akadályaiiba fog ütközni. Csakhogy, a baloldali vezetők közül eddig csak Fodor Gábor ütött meg békülékeny hangot a jobboldali tömegek felé, az összefogás többi megjelenítője nem látta szükségesnek ezt követni.

5. Az ellenzéki összefogásban problémás a személyiségek szerepe.

A bal- és jobboldal nemcsak eszmeileg és szervezetileg különbözik egymástól: a legfeltűnőbb jelenség, hogy míg a Fideszben egyetlen személy megtestesíti a párt politikáját, a balliberális összefogáson belül Mesterházy Attila egyelőre csak formális vezető. Gyurcsány Ferenc megítélése még saját táborán belül is ellentmondásos, másrészt ő az a politikus, aki nemigen elégszik meg a másodhegedűs szerepével, ráadásul joggal

hivatkozhat arra, hogy az összefogásban ő az egyetlen politikus, aki nemcsak megmérkőzött Orbán Viktorral, hanem le is győzte. Már az első közös interjúkban lehetett érzékelni, hogy a felek kínosan ügyeltek arra, hogy elkerüljék a korábbi, megoldatlanul maradt konfliktusokat, ezen nyilván nem segített, hogy Gyurcsány a minap az Origónak adott nyilatkozatában már újbóli miniszterelnöki ambícióit sem zárta ki.

6. Az ellenzéki összefogás egyelőre nem rendelkezik versenyképes vízióval.

Az ellenzék számára néhány hónappal a választások előtt Orbán Viktor leváltásának igényén túl a liberális demokrácia visszaállítása a közösen vállalható program. Ez azonban két okból is kevésnek tűnik győzelemhez. Egyfelől a magyar társadalom jó része, különösen azok a bizonytalan szavazók, akiknek aktivizálására az ellenzék törekszik, valószínűleg közömbösek a liberális demokrácia visszaállításának üzenete iránt. Hiszen a rendszerváltás utáni korszak egyik legfontosabb tanulsága éppen az intézményes demokrácia mögötti állampolgári tudatosság hiánya. Magyarországon – tetszik vagy sem – a társadalom többsége számára a liberális demokrácia nem vált intézményes hagyománnyá, így annak helyreállítása sem tűnik elég vonzó üzenetnek. Másfelől, nem sikerült egy ezen túlmutató versenyképes világgépet felmutatni, holott

az ellenzékben eltöltött idő nagyon is alkalmas lett volna ilyen ideológiai vízió kitalálására. Az MSZP-nél az elmúlt három évben bevontak ugyan szakértői apparátust az új program kidolgozásába, de ezek többnyire megrekedtek az Orbán-kormány hatalomtechnikai és közpolitikai alapú bírálatánál. A kampány legfőbb kérdése, hogy három hónap alatt lehet-e világgépet nyújtani a szavazók számára. A fő gond azonban az, hogy a baloldali összefogás résztvevői többsége számára egy versenyképes, egységes baloldali vízió megteremtése valójában nem volt érdek, hiszen ez még inkább elhomályosította volna a kisebb szereplők önálló megjelenését. Ennek hiányában a baloldal csupán törzsszavazóinak lojalitásában és a jobboldal kampány során elkövetett hibáiban reménykedhet.

